

Gemensamt ramverk av standarder för interoperabilitet och förändringsledning

SAMMANFATTNING
Slutrapport projekt StandIN

SAMMANFATTNING PROJEKTET STANDIN

Bakgrund

Tillgång till information är väsentligt för att bedriva god vård och omsorg. Informationstillgång är också viktigt för att skapa tillgänglighet och delaktighet för patienter/brukare och anhöriga.

I Sverige har vårdinformationssystem (journalssystem) införts hos såväl landsting och kommuner som privata vårdgivare. Det finns idag stora brister i informationsöverföring, framförallt över organisationsgränser men även mellan informationssystem. En orsak till detta är att användningen av internationella standarder är låg hos såväl beställare som leverantörer. Detta försvårar samverkan, fördyrar informationshanteringen och påverkar säkerheten. Det innebär också försämrade möjligheter för svensk industri att konkurrera på en internationell marknad och minskar möjligheterna för konkurrens vid upphandlingar av vårdinformationssystem.

Informationen om patienter/brukare i nuvarande vårdinformationssystem är också otillräckligt strukturerad, vilket påverkar utbytet av information och sammanställningar i t.ex. kvalitetsregister.

Nationell samordning och användning av internationella standarder är därför nödvändig för att förbättra funktionaliteten och tillgången till information.

Ett flertal av Sveriges huvudmän inom hälso- och sjukvård planerar att i en snar framtid upphandla nya vårdinformationssystem. Detta gör att det är av särskilt vikt att samordna kraven på och användning av internationella standarder.

Uppdrag och huvudsyften

Projektet StandIN är en del i regeringens satsning inom Life Science. Projektet har genomförts av Swedish Medtech i samverkan med SKL och eHälsomyndigheten, representation från SUSSE och 3R, samt med finansiering från Vinnova via Medtech4Health. Uppdraget har varit att identifiera ett ramverk av internationella standarder som kan utgöra en grund för framtidens vårdinformationssystem.

StandIN:s syfte och mål har fokus på det tekniska perspektivet och hur informationshanteringen ska stödjas med god teknisk interoperabilitet. I uppdraget ingår att klargöra hur det tekniska perspektivet är beroende av verksamhets- och informationsperspektiven för att kunna utveckla god funktionalitet i praktiken. Ett deluppdrag har varit att lyfta fram förändringsledning/verksamhetsutveckling och dess förutsättningar i relation till vårdinformationssystemen och internationella standarder. StandIN har också i uppdrag att identifiera en möjlig nationell aktör och visa på vilka kompetenser som behövs för att kunna ansvara för den nödvändiga samordningen och för att kunna ta ett helhetsgrepp av dessa frågor.

Parallellt med StandIN har Vinnova via SWELife finansierat projektet 3H3R som har fokus på verksamhetens krav och på hur informationshanteringen kan underlätta systematisk verksamhetsutveckling och forskning baserat på semantisk interoperabilitet. Projekten har vissa ömsesidiga beroenden som tydliggörs i respektive rapporter. Enligt StandIN:s bedömning föreligger god samstämmighet mellan de båda projektens slutsatser.

Resultat

Ett övergripande krav har varit att informationen ska vara tillgänglig och kunna förstås av alla inblandade för vård, beslutsstöd, vårdplanering, kommunikation i vårdkedjan samt uppföljning/forskning.

Det finns en stor mängd internationella standarder. Dessa standarder är till delar överlappande, beroende av varandra, vissa relativt gamla och ett antal under utveckling. Det är ett omfattande och komplext arbete att välja ut och enhetligt tillämpa standarder så att gränsöverskridande informationsutbyte kan uppnås.

StandIN har identifierat ca 70 av dessa internationella standarder som gäller för verksamhet, informationshantering och teknik inom vården. 45 standarder har bedömts vara relevanta för uppdraget. Dessa relevanta standarder har analyserats och utgör ett heltäckande ramverk av standarder. Sambanden mellan standarderna inom de tre perspektiven verksamhet, information och teknik beskrivs närmare i projektets slutrapport.

18 av de 45 relevanta standarderna gäller teknisk interoperabilitet som varit projektets huvudfokus. Dessa 18 standarder har analyserats och beskrivits på ett fördjupat sätt. Projektet redogör i rapporten för de olika standardernas möjligheter och inbördes beroenden och behovet av ett fortsatt arbete.

Inom verksamhetsperspektivet har projektet utgått från standarden Consys (ISO 13940), som innefattar ett begreppssystem och en modell för en klinisk process. Standard för ledningssystem för kvalitet samt ett verksamhetsperspektiv på en tjänstarkitektur inkluderas också i StandIN. Ett exempel på tillämpning (hjärtsviktsprocess) har gjorts i projektet.

I StandIN har också ca 20 standarder för informationsområdet (Informatik/semantik) inkluderats och som beskriver olika aspekter på och metoder för att specificera och strukturera information. På detta sätt har StandIN identifierat ett heltäckande ramverk av standarder.

StandIN ger inga direkta rekommendationer om vilka standarder som bör tillämpas. Det ingår inte i projektets uppdrag. Däremot redovisas möjligheter att forma framtidens vårdinformationssystem baserat på verksamhetens villkor och behov. Detta kan göras genom att systematiskt tillämpa standarder för att strukturera information samt att använda utvalda internationella standarder för teknisk interoperabilitet. På så sätt kan all sorts information om patienter/brukare kommuniceras och kan tillämpas för såväl kunskapsbaserad vårdplanering, beslutsstöd, samverkan mellan aktörer inom och mellan organisationer samt uppföljning av resultat.

Slutsatser

- Ökad användning av internationella standarder är angeläget och nödvändigt – tillämpningen ger förutsättningar för framtidens vårdinformationssystem att bidra med positiva effekter för såväl kvalitet för patienter/brukare/anhöriga som för verksamhetens bedrivande och forskning.
- Det finns ett stort behov av nationell samordning inom eHälsa-området – därmed skapas bl.a. möjligheter till att information ska vara tillgänglig i hela vårdkedjan och över organisationsgränser samt avancerad användning av beslutsstöd.
- Det finns brister i kunskapen om internationella standarder – fokus behöver läggas på att öka kompetensen om internationella standarder och hur de ska tillämpas.